

ความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2*
THE NEEDS FOR ACADEMIC ADMINISTRATION OF
SMALL-SIZED SCHOOLS UNDER CHAIYAPHUM PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 2

นารา ศรีกุดเลาะ,¹ นียดา เปี่ยมพิชนะ²

Nara Srikudloh,¹ Niyada Piampeuchana²

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ประเทศไทย^{1,2}

Northeastern University, Thailand^{1,2}

E-mail: zeelek130929@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก และ 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 188 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane และการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ ครอบคลุมการบริหารงานวิชาการ 5 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา การวัดและประเมินผลรวมถึงการเทียบโอนผลการเรียน และการนิเทศการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการนิเทศการศึกษา ส่วนสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สำหรับความต้องการจำเป็นพบว่า โดยรวมมีค่าดัชนี PNImodified เท่ากับ 0.18 โดยด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดคือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ รองลงมา ได้แก่ ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

* Received: 13 March 2026; Revised: 19 April 2026; Accepted: 3 May 2026

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการใช้สื่อเทคโนโลยีเป็นประเด็นสำคัญในการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น, การบริหารงานวิชาการ, โรงเรียนขนาดเล็ก

Abstract

This research aimed to 1) investigate the current and desirable conditions of academic administration in small-sized schools, and 2) examine the priority needs for academic administration in small-sized schools under the Chaiphum Primary Educational Service Area Office 2. This study employed a survey research design. The sample consisted of 188 school administrators and teachers responsible for academic affairs in small-sized schools. The sample size was determined using Taro Yamane's formula and selected through proportional stratified random sampling. The research instrument was a five-point Likert scale questionnaire covering five aspects of academic administration: school curriculum development, learning process development, development of educational media and technology, measurement and evaluation including credit transfer, and educational supervision. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and the modified Priority Needs Index (PNI_modified).

The findings revealed that the overall current condition of academic administration was at a high level, with educational supervision having the highest mean score. The overall desirable condition was at the highest level, with learning process development having the highest mean score. Regarding priority needs, the overall PNI_modified value was 0.18. The aspect with the highest priority need was learning process development, followed by the development of educational media and technology, measurement and evaluation including credit transfer, educational supervision, and school curriculum development, respectively. The results indicate that the development of learning processes and the use of educational media and technology are key factors in improving the quality of learning management and students' academic achievement in small-sized schools.

Keywords: needs assessment, academic administration, small-sized schools

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับศักยภาพทรัพยากรมนุษย์และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดทิศทางการพัฒนาการศึกษาในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2566–2580 โดยมุ่งยกระดับคุณภาพผู้เรียนอย่างทั่วถึง ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการสนับสนุนโรงเรียนขนาดเล็กที่มีักเผชิญข้อจำกัดด้านทรัพยากร บุคลากร และโอกาสทางการศึกษา แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570) ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิตในโลกยุคใหม่ ทั้งด้านวิชาการ การคิดวิเคราะห์ และคุณลักษณะทางสังคมที่พึงประสงค์ (ราชกิจจานุเบกษา, 2566) ภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชนได้อย่างเหมาะสม

การบริหารสถานศึกษาเป็นภารกิจสำคัญของผู้บริหารในการกำหนดแนวทาง วิธีการ และกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารที่เป็นระบบจะช่วยส่งเสริมให้การทำงานของสถานศึกษาเกิดประสิทธิผล ในทางตรงกันข้าม หากการบริหารจัดการขาดประสิทธิภาพย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาโดยรวม ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหาร โดยคำนึงถึงความแตกต่างของบุคลากรและบริบทขององค์กร (สุนันท์ รุ่งอรุณแสงทอง, 2561) ทั้งนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ครอบคลุมการบริหาร 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป (ราชกิจจานุเบกษา, 2553) โดยงานวิชาการถือเป็นภารกิจหลักที่มีความสำคัญต่อคุณภาพผู้เรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา

การบริหารงานวิชาการเป็นกระบวนการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล รวมถึงการนิเทศและพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษา การดำเนินงานด้านวิชาการจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและบริบทของชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556) นอกจากนี้ การบริหารงานวิชาการยังมุ่งส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การมีส่วนร่วมของชุมชน และเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพถือเป็นตัวชี้วัดสำคัญของคุณภาพสถานศึกษา (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2565)

สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งมักมีข้อจำกัดด้านทรัพยากร บุคลากร และโครงสร้างการบริหาร การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้อง ทำหน้าที่เป็นผู้นำทางวิชาการ (Instructional Leadership) ในการสนับสนุนครูให้สามารถจัด กระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งพัฒนาหลักสูตร การใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการ ศึกษา และระบบการวัดประเมินผลที่สอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน อย่างเต็มที่

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 เป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษา ในพื้นที่ โดยมีโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 176 แห่ง จากทั้งหมด 236 แห่ง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสัดส่วน ของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนมาก จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กร (SWOT Analysis) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาบางส่วนยังมีทักษะด้านการบริหารงานวิชาการน้อยกว่าด้านอื่น บุคลากร บางส่วนยังไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมาย อีกทั้งยังมีข้อจำกัดด้านอัตราค่าจ้างผู้บริหารและครู ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2, 2566) นอกจากนี้ ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิพนธ์ฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 ในช่วงปีการศึกษา 2565–2567 ยังพบความผันผวนของคะแนนเฉลี่ยในหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2, 2567) ขณะเดียวกัน รายงาน การประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ยังสะท้อนว่าโรงเรียนขนาดเล็กมีผลลัพธ์การเรียนรู้และการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ระดับประเทศ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2566)

สถานการณ์ดังกล่าว สะท้อนว่าโรงเรียนขนาดเล็กยังเผชิญความท้าทายในการพัฒนา ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของผู้เรียนอย่างยั่งยืน ดังนั้น การศึกษาความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) จึงเป็น แนวทางสำคัญในการวิเคราะห์ช่องว่างระหว่างสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ เพื่อนำไปสู่การ กำหนดแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 เพื่อวิเคราะห์ลำดับความสำคัญ ของประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนา และใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาใน การวางแผนพัฒนาการบริหารงานวิชาการให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน อันจะนำไปสู่การยกระดับ คุณภาพการจัดการศึกษาและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาด เล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก และ 2) วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 176 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา 176 คน และครูวิชาการ 176 คน รวมทั้งสิ้น 352 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความคลาดเคลื่อน .05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 188 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 94 คน และครูวิชาการ 94 คน จากนั้นสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ครอบคลุม 5 ด้าน ได้แก่

- 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 3) การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา
- 4) การวัดและประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน
- 5) การนิเทศการศึกษา

แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1) ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) กำหนดกรอบแนวคิดและองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการ 5 ด้าน

3) กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม

4) สร้างแบบสอบถามฉบับร่างและนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและปรับปรุง

5) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน และคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยใช้เกณฑ์ +1 สอดคล้อง, 0 ไม่แน่ใจ, และ -1 ไม่สอดคล้อง จากนั้นนำค่ามาคำนวณตามแนวทางของชูศรี วงศ์รัตน์ โดยกำหนดค่า $IOC \geq 0.50$ เป็นเกณฑ์ยอมรับ ผลการตรวจสอบพบว่าค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2558)

6) ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษา

7) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

8) ปรับปรุงแบบสอบถามก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล จากนั้นส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งในรูปแบบเอกสารและแบบสอบถามออนไลน์ (Google Form) และตรวจสอบความครบถ้วนของแบบสอบถามที่ได้รับคืน จำนวน 188 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยดำเนินการ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ

2. วิเคราะห์ระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. แปลผลระดับความคิดเห็นตามเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

- 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด
 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับมาก
 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง
 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับน้อย
 1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

4. วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยใช้ดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (Priority Needs Index Modified: PNImodified) ตามแนวคิดของ สุวิมล ว่องวานิช (สุวิมล ว่องวานิช, 2562) โดยมีสูตรในการคิดคำนวณ ดังนี้

$$PNI_{\text{modified}} = \frac{(I-D)}{D}$$

PNI_{modified}	หมายถึง	ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น
I	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์ (Importance)
D	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน (Degree of success)

โดยข้อที่มีค่าดัชนี PNI_{modified} สูง แสดงว่ามีความต้องการจำเป็นระดับสูงมากกว่าข้อรายการที่มีค่าดัชนี PNI_{modified} ต่ำ ซึ่งข้อที่มีความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับสูงจะต้องให้ความสำคัญและต้องได้รับการแก้ไขก่อนตามลำดับ

5. จัดลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

ผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนิเทศการศึกษา ส่วนสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารงานวิชาการใน สถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน				สภาพที่พึงประสงค์			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา	4.21	0.64	มาก	2	4.52	0.44	มากที่สุด	4
2. ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้	3.43	0.32	ปานกลาง	4	4.60	0.38	มากที่สุด	1
3. ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี ทางการศึกษา	3.30	0.56	ปานกลาง	5	4.35	0.32	มาก	5
4. ด้านการวัดผลประเมินผลและ เทียบโอนผลการเรียน	4.15	0.57	มาก	3	4.57	0.47	มากที่สุด	3
5. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.29	0.64	มาก	1	4.60	0.43	มากที่สุด	2
โดยรวม	3.87	0.49	มาก		4.54	0.41	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.64) รองลงมา ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.64) และด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.57) ตามลำดับ ขณะที่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ($\bar{X} = 3.30$, S.D. = 0.56)

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.41) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 4 ด้าน และระดับมากจำนวน 1 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.38) รองลงมา ได้แก่ ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.43) และด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.47) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.32)

2. การศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเฉลี่ยเท่ากับ 0.18 โดยด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

การบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.21	0.64	มาก	4.52	0.44	มากที่สุด	0.07	4
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3.43	0.32	ปานกลาง	4.60	0.38	มากที่สุด	0.34	1
3. ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา	3.30	0.56	ปานกลาง	4.35	0.32	มาก	0.31	2
4. ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน	4.15	0.57	มาก	4.57	0.47	มากที่สุด	0.10	3
5. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.28	0.64	มาก	4.60	0.43	มากที่สุด	0.07	4
โดยรวม	3.87	0.49	มาก	4.52	0.41	มากที่สุด	0.18	

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า โดยรวมมีค่าเท่ากับ 0.18

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (PNI_{modified} = 0.34) รองลงมา ได้แก่ ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา (PNI_{modified} = 0.31) ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน (PNI_{modified} = 0.10) ด้านการนิเทศการศึกษา (PNI_{modified} = 0.07) และด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (PNI_{modified} = 0.07) ตามลำดับ

เมื่อจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนา สามารถเรียงลำดับได้ ดังนี้

1. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

2. ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา
3. ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
4. ด้านการนิเทศการศึกษา
5. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นสำคัญในการอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องจากสถานศึกษามีการดำเนินงานด้านวิชาการอย่างต่อเนื่องตามนโยบายการยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน การพัฒนาหลักสูตร และการนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ประกอบกับโรงเรียนขนาดเล็กมีโครงสร้างการบริหารไม่ซับซ้อน ทำให้สามารถกำกับติดตามและปรับการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนได้อย่างคล่องตัว จึงส่งผลให้การบริหารงานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของแสงอรุณ ธรรมิฤทธิ์ สมศักดิ์ ภูมิทอง และธนาศักดิ์ ศิริบุญยพันธ์ ที่พบว่า การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (แสงอรุณ ธรรมิฤทธิ์ และคณะ, 2568)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการนิเทศการศึกษา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการกำกับติดตามและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูอย่างต่อเนื่อง ซึ่งช่วยให้ครูได้รับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และยกระดับคุณภาพผู้เรียน อีกทั้งยังส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้บริหารและครูในการพัฒนาการศึกษา สอดคล้องกับการศึกษาของกฤติยาณี จิตรบรรจง ที่พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กด้านการนิเทศการศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด (กฤติยาณี จิตรบรรจง, 2568)

ในส่วนของสภาพที่พึงประสงค์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นถึงความคาดหวังของผู้บริหารและครูในการพัฒนางานวิชาการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของการศึกษาในปัจจุบันที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะ ทักษะการคิดวิเคราะห์ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต สอดคล้องกับผลการวิจัยของพิชญานา แพงด้วง ที่พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (พิชญานา แพงด้วง, 2565)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับที่พึงประสงค์สูงสุด คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ อาจเนื่องจากสถานศึกษามุ่งยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วม การคิดวิเคราะห์ และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

เพื่อพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน สอดคล้องกับการศึกษาของฐานพัฒน์ สุทธิวัฒน์สกุล และธดา สิทธิธาดา ที่พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ด้านการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ฐานพัฒน์ สุทธิวัฒน์สกุล และธดา สิทธิธาดา, 2568)

2. ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก

ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยภาพรวมมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเฉลี่ยเท่ากับ 0.18 โดยด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดที่สุด คือ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ รองลงมา ได้แก่ ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามลำดับ

ผลดังกล่าวสะท้อนว่า การพัฒนาระบบการเรียนรู้ ยังเป็นประเด็นสำคัญที่สถานศึกษาควรเร่งพัฒนา เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันต้องปรับให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและสังคม รวมทั้งการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เช่น การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบกับข้อจำกัดด้านทรัพยากรและบุคลากรของโรงเรียนขนาดเล็ก ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์มากกว่าด้านอื่น สอดคล้องกับผลการวิจัยของมณีวรรณ แก้วสีไว และนิตดา เปี่ยมพิชนะ ที่พบว่า การพัฒนาระบบการเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาขนาดเล็ก (มณีวรรณ แก้วสีไว และนิตดา เปี่ยมพิชนะ, 2566) และสอดคล้องกับการศึกษาของวิชุดา เหล่าน้ำใส และนิตดา เปี่ยมพิชนะ ที่พบว่า การพัฒนาการจัดการเรียนรู้และการนิเทศการศึกษาถือเป็นความต้องการสำคัญในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา (วิชุดา เหล่าน้ำใส และนิตดา เปี่ยมพิชนะ, 2565)

เมื่อพิจารณารายข้อในด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ พบว่า ประเด็นที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการคิด การแก้ปัญหา และการประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตจริง รองลงมา คือ การส่งเสริมให้ครูปรับบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับศักยภาพและความสนใจของผู้เรียน ซึ่งสะท้อนว่าการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญยังเป็นประเด็นสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สอดคล้องกับการศึกษาของนุชเรศ คำดีบุญ ที่พบว่า การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและการนิเทศศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา (นุชเรศ คำดีบุญ, 2564)

สรุปผลวิจัยและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า สภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนิเทศการศึกษา รองลงมา ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ รองลงมา ได้แก่ ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ขณะที่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา

2. ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า โดยรวมมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเฉลี่ยเท่ากับ 0.18 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (PNImodified = 0.34) รองลงมา ได้แก่ ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา (PNImodified = 0.31) ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน (PNImodified = 0.10) ด้านการนิเทศการศึกษา (PNImodified = 0.07) และด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (PNImodified = 0.07) ตามลำดับ

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษามีระดับการปฏิบัติต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีดิจิทัล และปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนและยกระดับคุณภาพผู้เรียนในยุคดิจิทัล

2) จากผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ พบว่า ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้มีระดับความคาดหวังสูงที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตจริง เพื่อพัฒนาสมรรถนะและทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

3) จากการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น พบว่า ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาศักยภาพครูด้านการออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) การวัดและประเมินผลตามสมรรถนะ และการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อปรับปรุงการสอนอย่างต่อเนื่อง

2.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษารูปแบบหรือแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยเฉพาะด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 2) ควรศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษา
- 3) ควรศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินและพัฒนาคุณภาพการบริหารงานวิชาการอย่างเป็นระบบ

เอกสารอ้างอิง

- กฤติยาณี จิตรบรรจง. (2568). การศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1. ใน *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2558). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพมหานคร : อมรการพิมพ์.
- ฐานพัฒน์ สุทธิวัฒน์สกุล และธดา สิทธิธาดา. (2568). *แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงธนใต้ สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- นุชเรศ คำดีบุญ. (2564). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4. ใน *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 10 ฉบับปรับปรุงใหม่). กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570). (2566). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 140 ตอนที่ 44 ก หน้า 1–200 (ลงวันที่ 1 พฤศจิกายน 2565).
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. (2553). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 127 ตอนที่ 45 ก หน้า 1–8. (ลงวันที่ 22 กรกฎาคม 2553).
- พิชญาภา แพงด้วง. (2565). *แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1*. ใน *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา*. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- มณีวรรณ แก้วสัว และนิดา เปี่ยมพีชนะ. (2566). แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- วิชุดา เหล่าน้ำใส และนิดา เปี่ยมพีชนะ. (2565). การศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. (2566). รายงานการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและกลยุทธ์การพัฒนาศึกษา. ชัยภูมิ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. (2567). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินักเรียนพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2567. ชัยภูมิ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2566). รายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ (พ.ศ. 2562-2566). กรุงเทพมหานคร : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2565). การบริหารวิชาการที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคพลิกผัน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนันท์ รุ่งอรุณแสงทอง. (2561). การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดประสิทธิภาพ. ใน วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2562). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แสงอรุณ ธรรมิฤทธิ์ สมศักดิ์ ภูมิทอง และธนาศักดิ์ ศิริบุญนันท์. (2568). แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3. ขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย.